

TURNHOUT

REAGEREN

op grensoverschrijdend gedrag

ALLES
OK?

Check het!

turnhout.be/safercities

Wat?

(Seksueel) Grensoverschrijdend Gedrag (SGG) kan overal voorkomen, of het nu thuis is, op straat, op het werk of elders. Dit boekje maakt deel uit van een toolbox die specifiek is ontworpen voor de Horeca. Stad Turnhout streeft ernaar om met deze toolbox uitbaters en organisatoren te ondersteunen bij het voorkomen, herkennen, reageren en opvolgen van (S)GG-situaties.

Deze brochure biedt ondersteuning bij:

- **Het reageren op een (S)GG-situatie**
- **Het omgaan met slachtoffers en omstanders**
- **Het omgaan met daders**
- **Het omgaan met situaties van spiking**

Achterin op pagina 14 en 15 vind je de contactgegevens van gespecialiseerde hulplijnen.

Voor wie?

- **Barpersoneel**
- **Barverantwoordelijken**
- **Portiers in een uitgaanssetting**
- **Baruitbaters**
- **Toiletpersoneel in een uitgaanssetting**
- **Iedereen die een rol vervult in een uitgaanssetting**

turnhout.be/safercities

Reageren op (seksueel) grensoverschrijdend gedrag

Wanneer je een situatie van grensoverschrijdend gedrag opmerkt, zijn er verschillende manieren om te reageren. Vanuit Turnhout stellen we de vijf A's als leidraad voor. Elke A staat voor een handeling waarmee je actief de situatie kunt beïnvloeden. Kies de aanpak die voor jou het beste aanvoelt uit de 5A's. Vergeet niet om altijd aan je eigen veiligheid te denken voordat je reageert.

Anderen betrekken

Betrek een collega en spreek af dat één van jullie de persoon afleidt terwijl de andere hulp zoekt. **Spreek de barverantwoordelijke, sfeerbeheer, beveiliging, of andere relevante personen aan.**

Afleiden

Leid de aandacht van de pleger af:

Probeer het oogcontact tussen beide partijen te verbreken door achter de pleger afleiding te creëren. Zo kan een collega het slachtoffer discreet afzonderen zonder dat de pleger het opmerkt.

Stel een vraag:

- 'Staat de muziek niet te luid?'
- 'Is deze toog/tafel nog schoon?'
- 'Ben jij geen vriend(in) van Bert?'
- Doe alsof je de persoon die lastiggevallen wordt kent.
- Bied de pleger water aan als signaal dat het genoeg is geweest.

Afzonderen

Haal het slachtoffer fysiek uit de situatie:

- Gebruik je autoriteit als medewerker. Vraag bijvoorbeeld aan één van de twee personen om mee te komen naar een andere plaats, zoals aan de bar of bij vrienden die een oogje in het zeil kunnen houden.
- Plaats jezelf fysiek tussen beide personen. Maak bijvoorbeeld de tafel schoon of spreek één van de partijen aan. (Maar denk eerst aan je eigen veiligheid!)
- Overweeg de toegang te ontzeggen:
  - Je kunt de pleger de toegang ontzeggen als je zeker bent dat er grensoverschrijdend gedrag heeft plaatsgevonden.
  - Ben je niet zeker? Soms is het voor de algemene sfeer en het veiligheidsgevoel wenselijk dat de persoon toch vertrekt. Neem de tijd om de situatie uit te leggen en betrek altijd een collega!
- **Bundel jullie krachten: laat één persoon het slachtoffer opvangen terwijl de andere zich richt op de pleger.**

Aanspreken

Blijf rustig en neem een neutrale lichaamshouding aan:

- Houd je handen ter hoogte van je schouders met de handpalmen gericht naar de pleger.
- Plaats je voeten niet naast elkaar maar sta stevig gegrond voor het geval dat de situatie zou escaleren.
- Stel de pleger voor een keuze. Begin met het negatieve en eindig met het positieve: "Moeten we je buitensetten of wil je ervoor zorgen dat iedereen een fijne avond heeft?"
- **Mogelijke vragen:** 'Is alles hier in orde?', 'Heeft deze persoon je lastiggevallen?', 'Wat je doet, wordt niet op prijs gesteld. Stop alsjeblieft.'
- **Mogelijke vragen om de relatie tussen beide partijen te verduidelijken:** 'Is dit jouw vriend?', 'Kennen jullie elkaar?'

Aanwezig blijven

- Voel je je niet veilig genoeg om in te grijpen? Houd de situatie dan in de gaten en bied nadien ondersteuning aan het slachtoffer.
- Breng je collega's op de hoogte, zodat zij ook kunnen helpen bij het opvolgen van de situatie.

ALLES OK?

Omgaan met slachtoffers en omstaanders

Maak een inschatting van de situatie

Als de persoon dringende medische hulp nodig heeft, bel dan onmiddellijk de hulpdiensten via het nummer 112!

Als je inschat dat er geen dringende hulp nodig is, breng dan het slachtoffer naar een veilige plek waar deze afgeschermd is van nieuwsgierige blikken. Als later blijkt dat er toch dringende medische hulp nodig is, neem dan alsnog contact op met de hulpdiensten.

Vang het slachtoffer op

Op dit moment is het slachtoffer erg kwetsbaar, en het is aan jou om de fysieke en mentale ruimte zo veilig mogelijk te maken.

Luister en geloof:

- Bied een luisterend oor aan.
- Andere taken zijn niet langer relevant. Jouw focus ligt op deze persoon.

- **Stel korte en gerichte vragen:** ‘Kan ik iemand voor je contacteren?’, ‘Is er iemand in de buurt die je vertrouwt?’, ‘Waar heb je op dit moment behoefte aan?’, ‘Wil je een klacht indienen?’
- **Minimaliseer nooit de feiten.**
- **Gebruik nooit zinnen zoals deze:** ‘Dat is toch niet zo erg.’, ‘Die had het waarschijnlijk niet zo bedoeld.’, ‘Ben je zeker dat dit gebeurd is?’, ‘Heb je een aanleiding gegeven?’

Wees duidelijk en eerlijk:

- **Wees duidelijk en geef de controle terug aan het slachtoffer. Vraag naar hun wensen.**
  - Stel vragen waar het slachtoffer met ja of nee op kan antwoorden.
  - Vraag wat het slachtoffer wenst dat er gebeurt met de pleger: met rust laten, aanspreken en informeren, of buitenzetten.
  - Vraag altijd toestemming als je verdere stappen wilt zetten (bijvoorbeeld: ‘Is het oké als we je naar een andere ruimte brengen?’)
  - Leg uit wat de volgende stappen zullen zijn, zodat het slachtoffer niet voor verrassingen komt te staan.
- **Wees eerlijk:**
  - Als je zelf geen tijd hebt om het slachtoffer op te vangen, geef dat dan aan en haal er een collega bij.
  - Geef aan als je een vraag niet kunt beantwoorden of even niet weet hoe te reageren.

Doorverwijzing

Na de feiten verwijs je het slachtoffer naar de juiste hulpverleners en diensten. Het slachtoffer kiest zelf of die hierop in wenst te gaan.

Zorgcentrum na Seksueel Geweld (ZSG):

Als er sprake is van seksueel geweld, kan het slachtoffer terecht bij het Zorgcentrum na Seksueel Geweld van UZA Antwerpen. In het ZSG bieden medische en psychologische hulpverleners ondersteuning aan het slachtoffer. Het slachtoffer kan er ook beslissen om een klacht in te dienen. In dat geval komt een zedeninspecteur van de politie ter plaatse.

Klacht indienen bij de politie

Is er sprake van seksueel geweld en wil het slachtoffer niet naar het ZSG maar wel klacht indienen tegen de pleger bij de politie? Bel 101. Was er geen seksueel geweld maar wel een andere vorm van juridisch grensoverschrijdend gedrag (bv. betasten van de billen of borsten, seksistische uitlatingen, ...)? Dan is een doorverwijzing naar het ZSG niet nodig maar kan de politie wel een klacht registreren.

Wat als het slachtoffer geen hulp wil of geen klacht wil indienen?

Als het slachtoffer geen hulp wil of geen klacht wil indienen, kan dit verschillende redenen hebben. Grensoverschrijdend gedrag heeft een traumatische impact op het slachtoffer, waardoor het niet altijd mogelijk is om op het moment zelf in te schatten welke stappen ze willen zetten. Als het slachtoffer de politie niet wil betrekken en er geen acuut gevaar meer is, is het belangrijk om toch op andere manieren te ondersteunen:

Dring aan op medische zorg, eventuele sociale begeleiding en, indien nodig, een ziekenhuisbezoek.

Geef het visitekaartje mee met een overzicht van verschillende hulplijnen (zie visitekaartje in de toolbox).

Zorg ervoor dat het slachtoffer veilig thuis komt. Schakel hiervoor een vriend, personeelslid, ouder, enzovoort, in om te helpen.

Nazorg en registratie

- Een incident kan ook op jou als omstaander een indruk nalaten.
Zorg voor jezelf en je collega's. Maak tijd om met elkaar te praten over wat gebeurd is.
- Registreer een incident altijd voor verdere opvolging.

Omgaan met plegers

- **Zorg voor je eigen veiligheid. Betrek zo snel mogelijk collega's die instaan voor de veiligheid.**
- **Denk aan de veiligheid van de pleger. Vermijd nieuwsgierige blikken of aanrakingen.**
- **Wordt de pleger op heterdaad betrapt, vraag die dan om ter plaatse te blijven en te wachten op politie.**
  - Gebruik hierbij geen geweld.
  - Bel meteen 101.

Omgaan met spiking

- **Bepaal of er dringende medische hulp nodig is. Zoja: bel 112, zonee: volg de stappen hieronder.**
  - Geef geen drinken of voeding aan het slachtoffer.
  - Raak het slachtoffer niet aan.
  - Het is best dat die dezelfde kleren aanhoudt als op het moment van de feiten.

Naar welke hulp verwijst je door?

Naar welke hulp je doorverwijst, hangt af van de specifieke situatie van het slachtoffer:

- **Verwijs het slachtoffer door naar het ziekenhuis voor een toxicologisch onderzoek. Neem contact op met het ziekenhuis om verdere stappen af te stemmen.**
- **Als er ook sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag, verwijst het slachtoffer door naar het Zorgcentrum. Daar kan ook een toxicologisch onderzoek worden uitgevoerd.**
- **Als er meer dan 72 uur zijn verstreken sinds de feiten, neem dan contact op met het Zorgcentrum om verdere stappen af te stemmen.**

Als het slachtoffer niet naar het ziekenhuis of het zorgcentrum wil, noteer dan alle informatie die nuttig kan zijn voor verder onderzoek:

- **Tijdstip van de feiten**
- **Wanneer begon de black-out?**
- **Wie was er in de buurt?**
- **Wat heeft het slachtoffer gedronken?**
- **Noteer de contactgegevens van de vrienden van het slachtoffer voor eventuele opvolging.**

Hulp bij (seksueel) grens- overschrijdend gedrag

Voor slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag

- +32 (0)14 40 60 11
Medische hulp, psychische hulp
AZ Turnhout
- 034 36 80 50
zorgcentrum seksueel geweld
UZA
- 106
als je nood hebt aan een gesprek
www.tele-onthaal.be
- 1712
als je vragen hebt over (seksueel) geweld
www.1712.be
- 1813
als je rondloopt met zelfmoordgedachten
www.zelfmoord1813.be
- Punt Vzw
zelfhulpgroepen en lotgenotencontacten
www.puntvzw.be
- 0800 13 500
Onthaal CAW – Algemeen welzijn
www.caw.be
- 0800 25 101
Lokale politie regio Turnhout
- Juridische ondersteuning
www.slachtofferzorg.be

Voor wie (seksueel) grensoverschrijdend gedrag pleegde of eraan denkt te plegen

- 1712
Ga je zelf soms over de grens en wil je dat dit stopt?
Spreek hierover met 1712, gratis en anoniem.
- www.Stopitnow.be
stopitnow biedt een luisterend oor, informatie,
advies en ondersteuning aan personen die zich
zorgen maken over hun gevoelens of gedrag naar
minderjarigen

ALLES
OK? Check het!

turnhout.be/safercities

TURNHOUT

V.U.: Paul Van Mier, Campus Blairon 200, Turnhout

Vlaanderen
verbeelding werkt